

LAUSUNTO

17.8.2016

Sisäministeriö

Viite: Lausuntopyyntö SM1615952
00.01.05.00
SMDno-2015-2044

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle ampuma-aselain ja rikoslain muuttamisesta

Asehistoriallinen yhdistys Arma Polaris Oulu ry on Ouluun rekisteröity asekeräilijöiden yhteisö, joka ajaa paikallisten asekeräilijöiden etuja ja on aktiivisesti yhteydessä viranomaisten kanssa Pohjois-Pohjanmaalla.

Kyseinen lakiesitys on muuttamassa erittäin merkittävästi ampuma-aseiden, patruunoiden ja aseiden osien keräilyä. Haluamme antaa lausunnon, ja kertoa kantamme kyseiseen hallituksen esitykseen.

Keskitymme lausunnossamme lähinnä asekeräilyyn liittyviin seikkoihin, mutta sivuamme myös muita ampuma-aselain kohtia, koska jäsenistämme suurin osa harrastaa keräilyä lisäksi myös metsästystä tai muita ampumaurheilulajeja.

i. ESITYKSESTÄ YLEISESTI

Esityksen tarkoitusperät helpottaa byrokratiaa, ja suoraviivaistaa ampuma-aseiden omistajien toimintaa hankkimislupien suhteen ovat kannatettavia. Näemme esityksessä kuitenkin piirteitä, jotka ovat luomassa suurta byrokratiaa sekä lisäävät lupahallinnon ja oikeuslaitoksen kuormitusta. Näemme että muutokset, jotka kohdistuvat etenkin keräilijöihin, ovat perusteiltaan ontuvia, valheellisia ja täysin abstrakteja.

Viittaus EU:n komission direktiiviin on oletus, joka on Euroopassakin todettu paik-kansapitämättömäksi. Suomessa asekeräilijän status on juridinen, ja perustuu lakiin. Suomalainen asekeräilijä on poliisin erikseen hyväksymä henkilö, ja myös tulkintamme mukaan täten täysin museoon rinnastettava toimija. Väite, jonka mukaan ampuma-ase keräilijät olisivat laittomien aseiden lähde, on pöyristytävä. Suomessa asekeräilijäksi hyväksyttävä henkilö, on läpikäynyt tiheän seulan. Häneltä vaaditaan selkeää pitkäaikaista näyttöä ase- tai sotahistoriaan perehtymisestä, ja hänen taustansa ovat perusteellisesti tutkittu. Tästä syystä asekeräilijöiden lukumäärä suhteessa muihin harrastajiin on huomattavasti pienempi.

Pidämme outona tätä viittausta, sen ilmestymistä ja olemassaoloa HE- perustelu-ihin, sillä sehän poistettiin virheellisenä mm. uusista EU komission asiakirjoista.

Esityksessä viitataan byrokratian vähentämiseen, ja helpompaan lupaprosessiin. Tiedostonpito-oikeus poistamalla aiheutetaan kuitenkin päinvastaiset seuraukset.

Lisäksi pidämme erittäin huonona suuntausta, jossa lainsäädäntöä ollaan muuttamassa suuntaan, jossa jo pelkästä rikoksesta epäily tulisi aiheuttamaan automaattisesti hallinnollisen menettelyn ampuma-aselupien peruuttamiselle. Henkilö voi olla epäiltynä ampuma-aserikoksesta, eikä välttämättä sitä itse edes tiedä. Oikeusjärjestelmämme on näet sellainen, että tutkintapyynnön voi kuka tahansa tehdä kenestä tahansa oli se sitten perätön tai ei. Tosiasia kun on, että Suomessa on virkatyönä tehtäilty useita rikosepäilyjä aseharrastajia kohtaan, joiden tutkinta on jätetty kesken perusteella "ei rikosta" tai syyttäjää on tehnyt syyttämättä jättämispäätöksen. Prosessi on voinut kestää jopa kaksikin vuotta, jona aikana henkilön omaisuus on ollut haltuun otettuna.

Esimerkki: Muutaman vuoden takaisessa lakimuutoksessa lakiin lisättiin pykälä, minkä seurauksena lähes mikä esine vaan voidaan "tulkita" ampuma-aseeksi. Pykälän johdosta on tehty virkatyönä rikosilmoituksia / tutkintapyyntöjä. Esimerkiksi nämä ns. "starttiase"-tutkinat kuormittavat tällä hetkellä oikeusjärjestelmää jatkuvilla oikeustapauksilla, joissa langettavia tuomioita ei anneta. Lisäksi kansalaiset, jotka haluavat luvittaa koirankoulutukseen hankkimansa starttiaseen kaiken varalta, eivät voi sitä tehdä, koska lainsäädännön mukaan se ei ole oikea ase, ja toisaalta määrittely lupavapaalle starttiaseelle puuttuu.

Edellä mainittua muutosta kritisoi mm. POHA:n asehallintoyksikön ylitarkastaja Pensala Aamulehdessä 1.11.2013.

Lisäksi näemme esityksessä taannehtivan lainsäädännön elementtejä tiedostonpito-oikeuden poiston myötä, mikä ei ole perustuslain mukaista. Toivomme, että

tässä lainsäädäntöhankkeessa ei tehdä tulkinnanvaraisia muutoksia eikä heikennetä asekeräilijöiden asemaa. Tuomme lausunnossamme esille ydinkohtia joita kritisoimme.

ii. ASEEN OSAT

Vuoden 1998 ampuma-aselain uudistamisen yhteydessä otettiin lain perusteluissa selvä kanta aseiden luvanvaraisuuden aiheuttamaan byrokraatiaan keräilijöiden osalta. Tiedoston merkitsemisen mahdollistaminen keräilijöille lainattiin hyväksi todettuna käytäntönä muualta Euroopan maista.

Ampuma-aselain 60 § muuttaminen AHY:n ehdottamalla tavalla aiheuttaisi vastaavan ison työmäärän. Aseiden uudelleentarkastuksesta luparekisteriä varten luovutettiin aserekisterijärjestelmän uudistuksen yhteydessä. Ampuma-aselain perustelut vuodelta 1998 ovat keräilijöiden osalta edelleen ajankohtaiset. Meidän on vaikea kuvitella, miten rahat ja resurssit poliisihallinnolle tällaisen työruuhkan hoitamiseen riittävät.

Tulee muistaa, että esimerkiksi puolustusvoimat on myynyt tuhansia ja taas tuhansia kiloja käytöstä poistettujen aseiden osia keräilijöille ja romuliikkeille. Puolustusvoimat on lisäksi myynyt tuhansittain deaktivoituja aseita koriste-esineiksi tavallisille kansalaisille, jotka tämän ehdotuksen myötä muuttuisivat laittomiksi, siksi että niissä voi olla pysyvästi kiinnitetynä joku esityksen mukainen luvanvarainen osa. Deaktivoitujen aseiden osat ovat merkittävältä osin poliisin erikseen todistuksen kera hyväksymiä ja kansalainen ei voi mieltää näiden muuttuvan mahdollisesti laittomiksi vain siksi, että esineessä saattaa olla nyt säädetty luvanvarainen osa.

On perin outoa yrittää edes väittää, että nämä jopa sata vuotta vanhojen aseiden osat olisivat vuodessa parissa yhtäkkiä muuttuneet sellaisiksi, joista terroristit ja rikolliset Suomessa kasailisivat aseita. Rikolliset ja terroristit edelleenkin eivät suosi tämän tyyppisiä aseita, eikä näiden osien osalta ole paljastunut mitään muutakaan rikollisuutta.

Mielipiteemme on, että muutokset nykyiseen AaseL 60§:n on syytä jättää tekemättä ja pitää lainsäädännön kirjallinen muoto sellaisena kuin se nyt on. Tämän vuosituhannen aikana muutetusta ampuma-aseista on pykälä 60 § (ampumaaseen tiedostonpito-oikeutta säättävän 59a §:n lisäksi) ainoita, selkeitä ja järkeviä, ilman mitään tulkinnanvaraa olevia sanamuotoja sisältäviä.

Korostamme, että pykälä 60§ nyky muodossaan on erittäin tärkeä meille asekeräilijöille.

Esitys tulisi näin toteutuessaan lisäämään oikeuslaitoksen kuormaa virkatyönä tehtyjen tutkintapyyntöjen käynnistämällä oikeudenkäynneillä liittyen aseiden osiin.

Jos jotain muutoksia halutaan tehdä, ehdotamme, että luvallisen aseiden varaosien hallussapito sallittaisiin ilman erillistä lupaa luvanhaltijalle. Vaihtoehtoisesti lainsäädäntöä voisi muuttaa siten, että ainoa luvanvarainen aseiden osa olisi aseiden runko, ts. haulikoissa ja kivääreissä lukon kehys tai baskyyli ja käsiaseissa runko. Aseitahan ei käytännössä pysty käyttämään ilman runkoa. Tämä vähentäisi ylimääräistä byrokraatiaa oleellisesti.

lii. TIEDOSTOASEET

Luonnoksessa esitetään asekeräilijän ampuma-aseiden tiedostonpito-oikeudesta (lain 59§) luopumista. Esitystä perustellaan myös paremmalla lupavalvonnalla. Perustelu on vailla pohjaa ja abstrakti.

Vuoden 2001 esityksessä hyväksi havaittu tiedostolupakäytäntö laajennettiin koskemaan myös ampuma-aseita. Vuonna 1998 aseiden osien tiedostoon merkitsemisen osalta nähtiin pelkkää hyvää. Nämä perustelut ovat edelleenkin ajankohtaisia.

Joka ikinen suomalainen ampuma-ase, joka laillisesti poliisiviranomaisen myöntämällä hankkimisluvalla ostetaan, kirjataan poliisiviranomaisen aserekisteriin, koska hankkimislupa palautetaan viranomaiselle aseiden ostamisen jälkeen. Mikäli hankkimisluvalla ei hankita aseita on se siltikin palautettava poliisiviranomaiselle. Jos näin ei tee, syyllistyy rikkomukseen.

Näiden jokaisen aseiden tiedot (saipa aseiden omistaja itselleen muovikortin tai merkitsipä asekeräilijä sen sitten omaan tiedostoonsa) on kirjattu poliisin omaan aserekisteriin poliisin itsensä toimesta.

Mikäli asia todella on lupavalvonnallinen ongelma (eli esimerkiksi hankittujen aseiden tietoja ei löydy aserekisteristä), tarkoittaisi se sitä, että poliisi ei tiedä kenelle hankkimisluvat on myönnetty. Lupavalvonnallinen oikea ongelma on myös, jos poliisi ei tiedä onko ase merkitty aserekisteriin aseiden hankkimisluvan kopion palautuksen jälkeen tai onko käyttämättömät hankkimisluvat palautettu. Tällöin poliisiviranomainen on laiminlyönyt velvollisuutensa kirjata aseet ja ylläpitää rekisteriä. Pidämme edellä mainittua erittäin huolestuttavana suuntauksena kansallista ampuma-aseturvallisuutta silmällä pitäen.

Lainsäädäntö määrittelee hankkimisluvalla rajaehdot ja voimassaolon ja näiden ehtojen rikkominen on joka tapauksessa lain vastainen. Mikäli aseiden ostaa ja myy ilman hankkimislupaa, on se laitonta toimintaa ja rikos, ja tällöin syyllistyy laittomaan asekauppaan. Käytännössä kukaan laillinen aseiden omistaja ei halua tehdä tällaista, vaan laitton asekauppa käydään rikollisten kesken.

Näemme että rikollisten salakuljettamat ja laittomasti hallussa pitämät sekä kaupan kohteena olevat pimeät aseet, ovat oikea lupavalvontatekninen ongelma. Laillistettujen keräilijöiden viranomaisen luvalla hankkimat, tiedostoon merkityt ja hallussa pitämät aseet (tai aseiden osat) eivät tätä ole.

liii. ESITYKSESSÄ OLEVAT VIRHEELLISET VÄITTÄMÄT

Hallussapitoluvan sijaan pidetty tiedosto ei mahdollista minkäänlaista väärinkäyttöä. Kuten edellisessä kappaleessa viittasimme, on kaikki tiedostoon hankitut aseet myös aserekisterissä. Näistä ei ole paljastunut mitään rikollisuutta.

Väittäjä:

“Se, että asekeräilijän ei tietyin edellytyksin tarvitse pitää ollenkaan tiedostoa aseiden osista eikä hakea niille hallussapitolupaa, vaikeuttaa keräilyn valvontaa, mikä on poliisin näkökulmasta ongelmallista. Ampuma-aselain 60 § antaa käytännössä täysin rajoittamattoman ja valvonnan ulkopuolelle jäävän mahdollisuuden pitää hallussa aseiden osia. Eräissä tapauksissa rikostutkinnan yhteydessä tällaisia osia on tavattu suuria määriä. Erityisesti ampuma-aselain 60 §:n ongelmallisuus on tullut esiin tilanteissa, joissa asekeräilijällä on myös ase-elinkeinojen harjoittamiseen oikeuttava lupa. Eräissä näistä tapauksista voimassa oleva ampuma-aselaki on mahdollistanut käytännössä kaiken viranomaiskontrollin ulkopuolella olevan tilanteen, jossa aseita on voitu valmistaa ja myydä ilman kiinnijäämisen pelkoa.”

Väite on vähintäänkin outo. Suomessa rikostutkinnan ja pakkokeinojen kynnyks on alhainen. Paha ei ole lausunnossaan esittänyt asiasta yhtäkään tuomioon johtanutta oikeustapausta. Tietojemme mukaan asehallintoyksikkö on tähän esityksessä lausumaansa liittyen kieltäytynyt antamasta käräjäoikeuden ratkaisujen diaarinumeroita vedoten ampuma-aseisiin ja salassapitoon, kun heiltä tietoa on pyydetty.

Pidämme erittäin huolestuttavana sitä, että poliisin toimintaa ohjaava / johtava viranomais esittää väitteitä rikoksista, joista kuitenkin ei ole tuomioita. Edelleenkin Suomen oikeusjärjestelmä on avoin ja julkinen.

Tulkitsemme asian niin, ettei näitä tuomioita ja tapauksia joihin viitataan ole todellisuudessa edes olemassa.

Tulee muistaa, että myös ase-elinkeinojenharjoittajalla on samanlainen velvollisuus tiedoston pitoon (AaseL 25 §) kuin asekeräilijällä. Pidämme ihmeellisenä, että esille tuodut syytökset asetehailuista kohdistuvat ainoastaan asekeräilijöihin. Väite mahdollisista laittomuuksista tulisi samalla logiikalla kattaa jokaisen Suomen ase-elinkeinoiluvalla toimivan tahon.

Kuka tahansa voi pitää hallussaan osia laittomasti. Asekeräilijälle on lainsäädännössä kuitenkin **määrätty velvollisuus** pitää osista tiedostoa 60 § mukaisesti. Jos keräilijä hankkii osia, on osien myyjän joka tapauksessa tehtävä tästä merkintä tiedostoonsa (esim. asekauppias) tai ilmoitus poliisille (yksityinen myyjä, joka palauttaa aseiden osan lupansa).

Laittomien aseiden myyminen ja valmistaminen on jo nyt kiellettyä ja lainvastaista. Rikolliset, jotka tällä hetkellä myyvät, ostavat, varastavat tai ”valmistavat” laittomasti aseita, eivät sitä luvallisesti tee tulevaisuudessakaan. Asekeräilijöiden byrokratian kasvattaminen tiedostonpito-oikeudet poistamalla, ei rikollisten laitonta asekauppaa ratkaise.

“Ongelmaksi tiedostonpidossa on osoittautunut ensinnäkin se, että muutamat asekeräilijät ovat käyttäneet oikeutta väärin ja hankkineet heille myönnettyillä hankkimisluvilla täysin erilaisia aseita kuin hankkimislupa tai hyväksyty keräilysuunnitelma on mahdollistanut. Toiseksi asekeräilijöiden ei ole tarvinnut esittää tai tarkastuttaa hankkimaansa ampuma-asetta poliisille, mikä on mahdollistanut muiden kuin niiden ampuma-aseiden, joille hankkimislupa on myönnetty, kirjaamiseen tiedostoon. Ehtojen rikkomisen selvittely on ollut poliisille hyvin työlästä ja aikaa vievää. Tapauksia, joissa asekeräilijälle annetun hyväksynnän peruutuksia on pantu vireille, on ollut vuonna 2012 yhteensä 7, vuonna 2013 yhteensä 6, vuonna 2014 yhteensä 7, vuonna 2015 yhteensä 5 ja vuonna 2016 kesäkuuhun mennessä 2.”

Tiedossamme on, että yllä olevaan väittämään keräilysuunnitelman ”ulkopuolelta” laillisesti hankituista aseista on pyydetty selvitystä POHA:n asehallintoyksiköstä. POHA:n väitteet ovat kuitenkin jääneet toteen näyttämättä.

”Syyte” on tässä muodossa sen verran kova, että sille olisi syytä pystyä näyttämään perusteet eli oikeuden tuomiot, mikäli kyseessä olisivat väärinkäytöksistä johtuneet peruutukset. Näkemyksemme mukaan selityksenä yllä olevalle voisivat hyvinkin olla kuolemantapaukset, harrastuksen lopettaminen, yllättävä ja vakava sairastuminen, koska tapausten lukumäärät eivät ole isoja. Luvuista ei käy myöskään ilmi, mikäli luvat on peruutettu rikosepäilyn vuoksi mutta jälkeinpäin palautettu, kun epäily on osoittautunut perättömäksi eli henkilö todettu syyttömäksi.

Ampuma-aselain mukaan keräilijä merkitsee tiedostoon kaikki hankkimansa ampuma-aseet, jotka jo hakuvaiheessa on haettu merkittäväksi tiedostoon ja toisaalta poliisi on myöntänyt hankintaluvan nimenomaan tiedostoasetta varten. Ampuma-aselain asiaa koskeva 59a § teksti ei erittele, onko ase keräilysuunnitelman mukainen. Lain mukaan keräilijä voi merkitä tiedostoon myös urheilu- ja metsästysaseita, jos hankintaluvan myöntäjä luvan on myöntänyt. Tiedostoon merkittävällä aseella voi olla myös useita ilmoitettuja käyttötarkoituksia, esimerkiksi koelma ja metsästys tai kokoelma ja ampumaharrastus.

liiii. LOPUKSI

Pidämme erittäin kyseenalaisena, että Poliisihallitus esittää lainsäätäjälle lainsäädäntötyön yhteydessä väittämiä, joita ei pysty todentamaan julkisesta aineistosta ja ovat siten vähintäänkin kyseenalaisia. Tämä ei herätä lainkuuliaisissa kansalaisissa luottamusta viranomaisten toimintaan eikä hyvään ja avoimeen lainsäädäntötyöhön.

Toivomme, että lausuntomme otetaan huomioon lopullista lakia laadittaessa. Vastamme mielellämme kysymyksiin koskien lausuntoamme

Oulussa 17.8.2016

Asehistoriallinen Yhdistys Arma Polaris Oulu ry

Hallitus

Lisätiedot:

Asehistoriallinen yhdistys Arma Polaris Oulu ry

Panu Pesonen

Puheenjohtaja

armapolaris@gmail.com

puh. 0503777751